

Voor jong of oud?

Herken voor wie een bericht is

Leerweg

Leerroute: 4, 5
Functioneringsniveau: M4

Vak

Digitale geletterdheid
Nederlands

Leeftijd

8 t/m 10 jaar

Domein

Mediawijsheid
Informatievaardigheden

Duur

Ca. 45 min.

Vaardigheden

Kritisch denken
Samenwerken
Communiceren

Deze les

Tijdens deze les ontdekken leerlingen hoe ze aan de opmaak en inhoud van een nieuwsbericht kunnen zien en horen voor wie het bericht is. Ze bekijken hiervoor video's van het NOS journaal en het Jeugdjournaal en vergelijken de boodschap van de video's. Klassikaal bespreken ze hoe ze kunnen zien of een nieuwsbericht of website voor kinderen of volwassenen is. Ten slotte bepalen ze van een aantal sites of deze voor kinderen, voor volwassenen of voor beiden bedoeld zijn.

Lesopzet

Introductie

10 min.

De docent introduceert de les en vertelt de leerdoelen van deze les. De leerlingen bekijken twee filmpjes. Eén filmpje is van het Jeugdjournaal. Het andere filmpje is van het NOS journaal. De leerlingen bespreken welke verschillen ze tussen de filmpjes zien en horen.

Kern

30 min.

De leerlingen ontdekken waar ze aan kunnen herkennen of een nieuwsbericht voor kinderen of voor volwassenen is bedoeld. Hiervoor vergelijken ze de opmaak van twee nieuwsberichten, bekijken ze twee video's die over konijnen gaan en bekijken ze de voorpagina's van het NOS journaal en het Jeugdjournaal. Vervolgens bekijken ze verschillende sites en beoordelen ze of de sites voor volwassenen of kinderen bedoeld zijn.

Afsluiting

5 min.

Leerlingen kijken terug op deze les en geven aan wat ze geleerd hebben. Ze benoemen een aantal punten waaraan ze kunnen zien of een bericht voor volwassenen of kinderen is.

Inhoud van de les

Leerdoelen

De leerlingen leren:

- » hoe ze kunnen zien of een site voor kinderen of volwassenen is.
- » voor een aantal sites te bepalen of het voor kinderen of volwassenen is.
- » informatie te halen uit de inhoud en opmaak van tekst en beeld.

Aansluiting curriculum

Deze les sluit aan bij de doelen uit de Leerlijn Digitale Geletterdheid en bij de kerndoelen van de leergebieden:

- » De leerling geeft aan of een boodschap op kinderen en/of volwassenen is gericht.
- » De leerling geeft verschillen tussen hetzelfde format aan m.b.t doelgroep (b.v. journaal/jeugdjournaal).
- » De leerling weet drie online omgevingen (pagina's) te noemen die op kinderen zijn gericht.
- » [LS 11](#): De leerling leert gesproken taal begrijpen en gebruiken.

Benodigde voorkennis

De leerlingen weten wat nieuws is en dat nieuws op verschillende media terug te vinden zijn. Dit hebben ze geleerd in de les [Nieuwsgierig?](#). De leerlingen kunnen met hyperlinks werken en hierop klikken. Dit hebben ze geleerd in de les [Tandartsbezoek](#).

Benodigheden

- ☐ Een computer/laptop per tweetal.
- ☐ Lesbrief per tweetal.
- ☐ Hulpkaart met hyperlinks per tweetal (digitaal).

Voorbereiden

- ☐ Lees de docentenhandleiding goed door.
- ☐ Print de lesbrief per tweetal.
- ☐ Deel de hulpkaart digitaal met de leerlingen. Bijvoorbeeld via DLO of met een USB-stick.
- ☐ Zet de filmpjes en sites die voor deze les nodig zijn klaar op het digibord.
- ☐ Bekijk eventueel de filmpjes en sites die voor deze les nodig zijn.

Differentiatie

De leerlingen bekijken de opmaak van twee nieuwsberichten over het verplaatsen van konijnen naar de duinen en bekijken de bijbehorende video's. Afhankelijk van de leesvaardigheden van de leerlingen kan ervoor gekozen worden om de teksten ook te behandelen door de nieuwsberichten voor te lezen of de leerlingen de berichten zelf te laten lezen.

De leerlingen bekijken in tweetallen acht verschillende websites en bepalen of de website voor kinderen, volwassenen of beiden bedoeld is. Deze opdracht kan ook klassikaal behandeld worden. Er kan voor gekozen worden om een aantal sites weg te laten.

Begeleiding tijdens de les

Legenda:

Vertel dit de leerlingen

Achtergrondinformatie

Dit doen de leerlingen

Differentiatie

Toelichting

Vertel de leerlingen dat ze door de media en het internet van alles online kunnen vinden. Maar dat niet alles al goed is om te lezen of om te zien. Verschillende media houden hier rekening mee. Het is belangrijk om te herkennen welke informatie voor kinderen is en welke voor volwassenen. Vertel dat ze gaan leren hoe ze kunnen herkennen of een boodschap voor kinderen is of voor volwassenen is.

Besprek met de leerlingen wat nieuws is. Vertel dat nieuws een boodschap is dat nog niet bekend was. Vertel dat de leerlingen op veel verschillende manieren nieuws kunnen bekijken. Bijvoorbeeld via de krant, tv of websites (internet). Besprek met de leerlingen dat nieuws op verschillende manieren wordt verteld of getoond. Vertel dat media hierbij rekening houden met verschillende soorten mensen (hun doelgroep/publiek). Bijvoorbeeld voor kinderen en volwassenen. Besprek dat het nieuws voor kinderen op een andere manier wordt laten zien en besproken dan voor volwassenen. Stel de leerlingen de volgende vragen:

- Wie kijkt er weleens naar het nieuws?
- Wie kijkt er naar het NOS Jeugdjournaal?
- Wie kijkt er al naar het NOS journaal?
- Welke verschillen kunnen ze bedenken tussen nieuws voor volwassenen en nieuws voor kinderen?

Nieuws voor kinderen bespreken onderwerpen die aansluiten bij de belevingswereld van kinderen en bespreken het nieuws vanuit kinderperspectief. Het nieuws wordt eenvoudig en rustig uitgelegd. Het nieuws wordt speels en kleurrijk overgebracht met muziek, geluid en animaties. Er worden geen heftige beelden getoond.

Vertel de leerlingen dat ze naar twee video's gaan kijken en dat ze goed moeten letten op de verschillen tussen de video's, zoals woordkeuze, beelden en inhoud. Vertel dat de video van het Jeugdjournaal voor kinderen is. Vertel dat het NOS journaal voor volwassenen is. Bekijk samen met de leerlingen de video's van het [NOS journaal](https://www.npostart.nl/nos-journaal/13-01-2023/POW_05467359)¹ (09:53 tot 11:50) en van het [NOS Jeugdjournaal](https://www.youtube.com/watch?v=kpDIPnAr8Ds)². Laat de leerlingen na het bekijken van de video's opnoemen welke verschillen ze gezien en gehoord hebben. Stel hierbij begeleidende vragen:

- Waren beide video's goed te begrijpen? Was er één makkelijker dan de ander?
- Welke video was leuker/interessanter? Waarom?
- Welke video maakte gebruik van animaties/plaatjes?
- Welke video maakte meer gebruik van kleur?
- In welke video sprak de verslaggever langzamer?
- Wie zag je allemaal in de video's?

¹ https://www.npostart.nl/nos-journaal/13-01-2023/POW_05467359

² <https://www.youtube.com/watch?v=kpDIPnAr8Ds>

Dia's

2

3

4

Toelichting

Dia's

Mogelijke antwoorden zijn:

- Het Jeugdjournaal gebruikt plaatjes en animaties. Het Jeugdjournaal laat een kaart met de route van de trein zien en waar de trein stilstond. Het NOS journaal laat de route live zien in plaats van met een kaart.
- De verslaggever van het Jeugdjournaal praat in korte zinnen en langzamer. De verslaggever van het NOS journaal praat sneller en in langere zinnen.
- Het Jeugdjournaal laat vooral de kant van de reizigers zien. Het NOS journaal gaat ook in op de kant van NS en laat verschillende woordvoerders/mensen aan het woord.

Open de websites van het [NOS Jeugdjournaal](https://jeugdjournaal.nl)³ en het [NOS journaal](https://nos.nl)⁴ op het digibord. Bekijk samen met de leerlingen de opmaak van de twee webpagina's. De nieuwsberichten gaan allebei over konijnen die een nieuw huis krijgen in de duinen. Laat de leerlingen stemmen welke pagina hen het meeste aanspreekt: de pagina van het Jeugdjournaal of van het NOS journaal. Vraag aan een aantal leerlingen waarom ze voor deze pagina gekozen hebben. Bespreek vervolgens de verschillen op de pagina's:

- Het Jeugdjournaal heeft minder tekst en onderbreekt de tekst met twee grotere citaten/quotes.
- Het Jeugdjournaal heeft een gele achtergrond. De achtergrond van het NOS journaal is volledig wit.
- Het Jeugdjournaal begint met een filmpje en het NOS journaal eindigt ermee.
- Het Jeugdjournaal en NOS journaal gebruiken allebei andere lettertypes.

Bekijk samen met de leerlingen de video's. Bespreek vervolgens klassikaal met de leerlingen de verschillen:

- **Woordgebruik:** Het NOS journaal gebruikt moeilijke woorden zoals: populatie, virussen, zeereep, vegetatie, voedselarm.
- **Belevingswereld:** In het filmpje van het Jeugdjournaal komt de presentatrice in beeld met een bos wortels. De mensen in de video praten rustig. De nadruk ligt minder op de konijnenziektes.
- **Inhoud:** In het filmpje van het NOS journaal wordt meteen gestart met een moeilijk woord 'soft-release'. Er wordt meer verteld over de ziektes. Er komen moeilijke woorden naar voren zoals geïnfecteerd, immuunsysteem, zeereep, voedselarm, vegetatie.

Optioneel kan ervoor gekozen worden om de tekst van de twee nieuwsberichten voor te lezen en de verschillen binnen de tekst met de leerlingen te bespreken. Ook kan ervoor gekozen worden om alleen naar de titels van de twee nieuwsberichten te kijken en deze te bespreken.

5

³ <https://jeugdjournaal.nl/artikel/2454862-deze-tien-konijnen-hebben-een-nieuw-huis-in-de-duinen>

⁴ <https://nos.nl/artikel/2453406-wilde-konijnen-moeten-populatie-in-de-noord-hollandse-duinen-herstellen>

Toelichting

Bekijk samen met de leerlingen de voorpagina's van het [NOS nieuws](https://nos.nl/nieuws)⁵ en het [Jeugdjournaal](https://jeugdjournaal.nl/)⁶. Laat ze in tweetallen de opmaak van de sites vergelijken. Bespreek vervolgens klassikaal de volgende vragen:

- Welke verschillen zien jullie?
- Welke site vinden jullie aantrekkelijker/mooier? Waarom?

Mogelijke antwoorden zijn:

- Het Jeugdjournaal is speelser en beeldender.
- Het Jeugdjournaal is opgedeeld in blokken.
- Het Jeugdjournaal is kleurrijker en heeft grote foto's.
- Het NOS nieuws heeft titels/kopjes en een kort tekstje.
- Bij het NOS nieuws staat alles onder elkaar.

De leerlingen bekijken in tweetallen de sites op hun lesbrief. Om naar de sites te gaan, klikken ze op de afbeeldingen op de digitale hulpkaart. Ze omcirkelen op de lesbrief voor welke doelgroep de sites zijn. Ze kunnen hierbij letten op woordgebruik/zinsopbouw, opmaak en vormgeving van de sites en inhoud.

Bespreek met de leerlingen hun antwoorden en waarom ze voor dat antwoord gekozen hebben. Bespreek eventueel ook waarom de website voor volwassenen is en waarom het niet geschikt is voor kinderen.

Mogelijke antwoorden zijn:

- Kinderen: WikiKids, kidsweek, SchoolTV, YouTube Kids, Willem Wever
- Volwassenen/Beiden: wikipedia, nu.nl, YouTube

De antwoorden van de leerlingen kunnen onderling verschillen. Dit is niet erg. De leerlingen kunnen hier verschillende redenen voor hebben. Leerlingen kunnen wikipedia en nu.nl bijvoorbeeld ook onder alleen 'volwassenen' plaatsen. YouTube Kids kunnen de leerlingen ook onder 'beiden' plaatsen, omdat ouders de instellingen en het account beheren. En hiermee beperkingen op kunnen leggen.

Deze opdracht kan ook klassikaal uitgevoerd worden. Laat de websites op het digibord zien en bespreek samen met de leerlingen of de website passend is voor kinderen, volwassenen of beiden. Focus hierbij op woordgebruik/zinsopbouw, opmaak en/of vormgeving.

Voor deze opdracht kan ervoor gekozen worden om minder websites te behandelen.

Dia's

6

7

⁵ <https://nos.nl/nieuws>

⁶ <https://jeugdjournaal.nl/>

Toelichting

Blik samen met je leerlingen terug op de les. Vraag de leerlingen wat ze geleerd hebben en hoe ze weten of berichten voor hen bedoeld zijn of voor oudere kinderen/volwassenen. De volgende onderdelen moeten aan bod komen:

- Je kunt het zien/horen aan het **woordgebruik** en **zinsopbouw**. Worden er veel moeilijke woorden gebruikt? Dan is het voor oudere kinderen of voor volwassenen.
- Je kunt het zien aan de **opmaak/vormgeving**. Is de vormgeving speels met veel kleur en veel afbeeldingen? Dan is het vaak voor kinderen.
- Je kunt het zien/horen aan de **inhoud**. Sluit het aan bij je interesse? Of wordt er veel extra informatie gegeven die je niet interessant vindt? Als er veel extra en meer inhoudelijke informatie gegeven wordt die je nog niet begrijpt, dan is het vaak voor volwassenen.
- Zitten er **beperkingen** op de site die ouders/volwassenen kunnen instellen? Dan is het vaak voor kinderen. Denk maar aan YouTube Kids. Hier kunnen volwassenen een aantal dingen afschermen waardoor je zelf met de app/site aan de slag kan.

Dia's

8

Lessen die goed aansluiten na deze les:

In de les '[Wie wat weer](#)' ontdekken de leerlingen dat een zelfde type bericht er anders uit ziet voor verschillende doelgroepen. Hiervoor gaan ze aan de slag met verschillende weerberichten.

In de les '[Nep of echt?!](#)' leren leerlingen het verschil tussen nepnieuws en echt nieuws. Ze leren wat nepnieuws is en ontdekken dat het in verschillende vormen voor kan komen.

In de les '[Kijk wijzer!](#)' leren leerlingen dat niet alle films, series, tv-programma's of games geschikt zijn om te kijken of te spelen. Tijdens deze les gaan de leerlingen aan de slag met de kijkwijzer symbolen.